

УДК 37.013:37.018.43:61

DOI 10.18372/2786-5495.1.15775

Козлова Олена Францівна

викладач вищої кваліфікаційної категорії,
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж
Житомирської обласної ради,
м. Житомир, Україна

Мосієнко Олена Олександрівна

викладач вищої кваліфікаційної категорії,
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж
Житомирської обласної ради,
м. Житомир, Україна

Новицька Марія Станіславівна

викладач першої кваліфікаційної категорії,
Житомирський базовий фармацевтичний фаховий коледж
Житомирської обласної ради,
м. Житомир, Україна

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МЕДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

***Анотація.** Розглядається поняття «професійна компетентність» як інтегративна професійна характеристика фахівця, виокремлено основні компоненти, проаналізовані позиції сучасних вітчизняних і зарубіжних вчених стосовно цього питання. З'ясовані, критерії сформованості професійної компетентності фармацевтів.*

***Ключові слова:** компетентність, професійна компетентність, професійні знання та уміння, формування.*

***Annotation.** The concept of "professional competence" is considered as an integrative professional characteristic of a specialist, the main components are singled out, the positions of modern domestic and foreign scientists on this issue are analyzed. The criteria for the formation of professional competence of pharmacists have been clarified.*

***Keywords:** competence, professional competence, professional knowledge and skills, formation.*

В сучасних умовах реформування освіти з метою забезпечення якості вищої освіти, одним із головних завдань навчального закладу є підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців на сучасному ринку праці. В цьому ключі навчальний заклад професійної освіти має водночас задовольняти потреби в кваліфікованих кадрах і потреби особистості в якійсій професійній освіті. Словник «Професійна освіта»[1] дає таке тлумачення: компетентність (від лат. *competens* – належний, відповідний) визначена – як «сукупність знань і умінь, що необхідні для здійснення професійної діяльності: уміння проводити аналіз власної професійної діяльності, передбачати наслідки, використовувати інформацію».

Професійна компетентність є загальне, багатокомпонентне поняття і складається з часткових компетентностей, які можуть використовуватись в різних професійних і життєвих ситуаціях. В освітньому процесі це постійна взаємодія, тандем особистостей, який базується на знаннях, досвіді і цінностях педагога і позитивній мотивації студента до обраної професії. Під терміном «компоненти компетентності» в своїй праці британський психолог Дж. Равен виділяв такі здібності і характеристики людини, що дозволяють їй досягти особистісно значущих цілей (цінностей), незалежно від природи цих цілей та соціальної культури, у яких людина живе і працює, це здатність працювати самостійно, без постійного керівництва,

брати на себе відповідальність і проявляти ініціативу, це готовність визначати проблеми та шукати шляхи їх вирішення, це вміння аналізувати нові ситуації та застосовувати власні знання для такого аналізу, це здатність уживатися з іншими, засвоювати знання за власною ініціативою [2,с.234].

Ефективність формування професійної компетентності буде залежати від оптимального поєднання загальноосвітньої, фундаментальної та фахової підготовки. Досягаються ці завдання впровадженням в освітній процес чітко окреслених принципів.

Принцип науковості побудований на основі фундаментальної та спеціально наукової методології педагогічної науки, застосуванні сучасних методів дослідження і обробки даних, висвітленні достовірних наукових фактів, законів, систематичного вивчення та аналізу наукових новинок, залучення студентів до науково-дослідницької діяльності.

Принцип наочності і доступності передбачає адаптацію складного матеріалу до кожного студента з урахуванням його пізнавальної активності, введення до програм природничих дисциплін матеріалу, пов'язаного з майбутньою професійною діяльністю, що сприяє підвищенню мотивації до навчання.

Принцип комп'ютеризації полягає у вмінні працювати з інформацією, у широкому впровадженні технології мультимедіа, що в свою чергу дозволяє реалізовувати більшість методів навчання, контролю й активізації пізнавальної діяльності студентів на якісно новому рівні. Практичне застосування технології мультимедіа може удосконалити або частково замінити в навчальному процесі класичні методи навчання.

Принцип співробітництва передбачає що студент виступає як суб'єкт діяльності разом з викладачем на відкритих, довірливих, партнерських відносинах на шляху здобуття професії.

Принцип самоорганізації передбачає формування вмінь студентів самостійно визначати мету навчальної діяльності, розподіляти свій робочий час, обирати й опрацьовувати джерела інформації, вирішувати поставлені проблемні завдання. Особливого значення набуває самостійна робота студента, яка за останній час значно зросла. Функція викладача полягає у розкритті потенцілу здібності до самостійної діяльності, спрямуванні на подальше самовдосконалення та творчий пошук. Особливо актуальним в сучасних умовах є принцип зв'язку теорії з практикою, який передбачає тісний взаємозв'язок теоретичного змісту інформації відображеної в навчальних програмах, комплексу вимог до виробничих функцій та компетенцій спеціаліста.

Проаналізовано різні позиції науковців щодо визначення змісту поняття «професійна компетентність» (С.Демченко, М.Лук'янова, Н.Львова, А. Маркова, С.Молчанов та ін.). Науковці європейських країн вважають, що набуття молоддю знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності швидко реагувати на запити часу. На думку експертів Ради Європи, компетентнісний підхід передбачає спроможність особистості сприймати та відповідати на індивідуальні і соціальні потреби; комплекс ставлень, цінностей, знань, навичок [3, с. 19-20].

Для оцінки стану сформованості професійної компетентності майбутніх фармацевтів І.Д. Бойчук вбачає такі критерії та показники:

1) мотиваційний, показниками якого визначено сукупність мотивів, потреб та цілей у набутті професійної компетентності;

2) інформаційно-пізнавальний критерій, що включає такі показники: якість знань з гуманітарних, соціально-економічних, природничо-наукових та фармацевтичних дисциплін, усвідомлення ролі і місця кожної з професійних дисциплін у системі фармацевтичних знань; глибину знань з зазначених дисциплін та змістову професійну пам'ять; можливості комплексного застосування фахових знань;

3) операційно-дієвий критерій, який включає сукупність умінь, якими повинен володіти майбутній фармацевт у професійній діяльності: вміння щодо використання фундаментальних знань для вирішення загальних завдань; вміння щодо використання фахових знань та набутих навичок для вирішення професійних завдань;

4) оцінний критерій, показниками якого є такі показники як самоконтроль, самоаналіз і самооцінка своєї професійної діяльності, здатність адекватно оцінювати власні досягнення; прагнення до самовдосконалення, вияв вольових зусиль у вирішенні навчальних і професійних проблем; креативність [4, с. 97].

У професійній компетентності також як основну рису виділяють ступінь розвитку професійного мислення [5, с. 73-79].

Під час карантинних заходів наш коледж, як і всі освітні заклади перейшли на дистанційну освіту. Для такої форми навчання викладачі циклової комісії використовують різні додатки дистанційного навчання розташованих в мережі Intranet. При очній формі навчальний матеріал з анатомії людини, біології і екології, інфекційних хвороб викладався у вигляді лекційних і практичних занять. Під час дистанційного навчання лекції проводяться у додатках ZOOM або Google Meet у режимі відео конференції з демонстрацією екрана викладача та можливістю спілкування. На платформах ZOOM, Google Classroom відбуваються практичні заняття, для цього створюється курс, куди завантажуються навчально-методичні матеріали, презентації, відео, тощо з зручним доступом для студентів, вказується дата здачі практичної роботи, критерії оцінювання, є можливість залишити коментар і відправити повідомлення. Під час он-лайн заняття викладачі розбирають зі студентами теоретичний матеріал, корегують відповіді, пояснюють незрозумілі питання. Модульний (підсумковий) контроль проходить на платформі СДО «Moodle», який давно впроваджений в коледжі. Для комунікації між усіма учасниками освітнього процесу використовується корпоративна (коледжна) електронна пошта та мобільний додаток Viber.

Впровадження компетентнісного підходу в сучасній освіті є важливою і необхідною умовою, щоб відповідати світовим освітнім стандартам, Формування професійної компетентності є однією з головних функцій усього процесу підготовки здобувачів освіти і в майбутньому буде індикатором успішного працевлаштування на українському і міжнародному ринках праці з наступною адаптацією випускників на виробництві та в соціумі.

Список використаних джерел

1. Професійна освіта: словник [Текст]: навч. пос./за ред. Н. Г. Ничкало. – К.: Вища школа, 2000. – 380 с.
2. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация; пер. с англ. Москва, 1999. – 234с.
3. Овчарук, О.В. ред., 2004. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. Київ : «К.І.С.», с.19-20.
4. Бойчук, І.Д., 2010. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх фармацевтів у коледжі. Кандидат наук. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, с. 97.
5. Морозова, Т. Ю. Погляд на освітні стандарти крізь призму компетентнісного підходу [Текст]: метод. зб. / Т. Ю. Морозова // Проблеми освіти. – 2005. – № 46. – с. 73–79.